

3

КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ

РЕГИОНАЛНА КОЛЕГИЯ - ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Възложител: ~~Община ВЕЛИКО ТЪРНОВО~~
Изпълнител: ~~ЕТ „АРХИЧ - ИВАН ЧОЛАКОВ“~~
ул. Йоновка №7

Обект: Инвестиционен проект за консервация,
реставрация и експониране с защитно покритие на обект:
"Шишманова баня", гр. Велико Търново, УПИ I, кв. 214

Удирител

"Инвестстрой-92" ЕООД

ЕООД "ИНВЕСТСТРОЙ-92"

с издана съответствие
за инвестиционните проекти
и строителен надзор

свидетелство № ИК-000435/21.06.2005 г.

гр. Велико Търново

2014 г. арх. И. Чолаков

Част: **АРХИТЕКТУРА И ФОТОДОКУМЕНТАЦИЯ**
Фаза: **ТЕХНИЧЕСКИ ПРОЕКТ**

Съгласували:

Конструкции инж. Б. Ботев

Вик: инж. М. Филева

Ел: инж. Е. Яначков

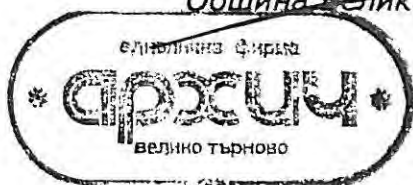
ВП: инж. С. Стефанов

ПБЗ: инж. Й. Киров

ПБ: инж. Й. Киров

Съгласувал Възложител:

Община Велико Търново

Велико Търново
2013 г.

Проектанти:

арх. И. Чолаков

арх. Р. Брайнова

Консултант археолог:

доц. Йордан Алексиев

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

УДОСТОВЕРЕНИЕ

№ 09-00-0163.../30.09.2011 г.

за вписване в публичния регистър
по чл. 165 от Закона за културното наследство

Министерството на културата удостоверява, че в публичния
регистър по чл. 165 от Закона за културното наследство е вписан

арх. ИВАН НЕНОВ ЧОЛАКОВ

с области на дейност по консервация и реставрация, свързани с
опазването на следните културни ценности:

- архитектурно-строителни, археологически, парково- градинско
изкуство, селищни структури и територии, както и етнографски с
тези характеристики;

и със специалност: Архитектура

Правата по регистрацията не се прехвърлят и преотстъпват. При промяна
на обстоятелствата, при които е извършена тази регистрация, регистрираният е
длъжен в 7-дневен срок от възникване на новите обстоятелства да уведоми
писмено министъра на културата.

ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

за пълна проектантска правоспособност

архитект

Иван Ненов Чолаков

регистрационен номер 00091

валидност: 01/01/2014 - 31/12/2014

ПЪЛНА ПРОЕКТАНТСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ

арх. ИВАН Н.
ЧОЛАКОВ

Рег. № 00091

Дата: Подпис:

МЯСТО ЗА ЛИЧЕН ПЕЧАТ И ПОДПИС

2014 2014

2014 2014

2014 2014

2014 2014

Председател на КР
арх. Весела Георгиева

Председател на УС
арх. Владимир Дамянов

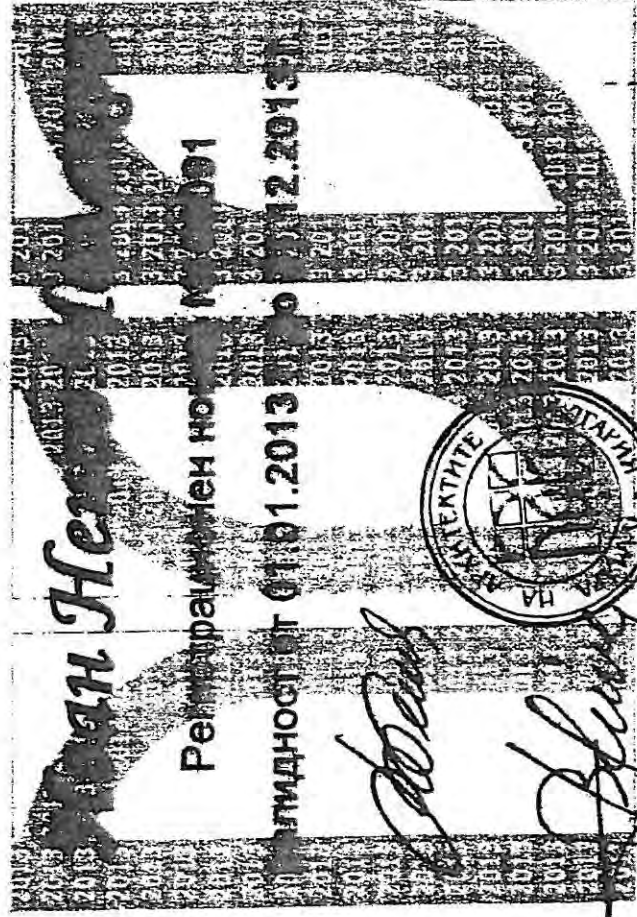
Проектантите с пълна проектантска правоспособност, вписани в регистъра на Камарата на архитектите в България, в съответствие с придобитата проектантска квалификация могат да предоставят проектантски услуги в областта на устройственото планиране и инвестиционното проектиране без ограничения по вид и размер, да договарят участие в инженеринг на строежи и да упражняват контрол по изпълнението на проектите им. (чл.7, ал.7, изр.1 от ЗКАИИГ)

КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

ЗА ПЪЛНА ПРОЕКТАНТСКА ПРОВОДСКОСТ

Регистрационен номер 001

Валидност от 01.01.2013 до 31.12.2013

Председател на КР:
арх. Весела Георгиева

Председател на УС:
арх. Владимир Димитров

личен печат и подпис

ЗАСТРАХОВАТЕЛНА ПОЛИЦА

№ 0402-0-003/ 0025337

ЗПК "ЛЕВ ИНС" АД, СЪГЛАСНО ОБЩИТЕ УСЛОВИЯ ПО ЗАСТРАХОВКА ПРОФЕСИОНАЛНА ОТГОВОРНОСТ И СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ ПО КЛАУЗА 5 "ПРОФЕСИОНАЛНА ОТГОВОРНОСТ НА ЛИЦАТА ПО ЧЛ.171 НА ЗАКОНА ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА" И СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА ДОГОВОРЕНАТА ПРЕМИЯ ПРИЕМА ДА

ЗАСТРАХОВА:

Име: ЕТ АРХИЧ- ИВАН ЧОЛАКОВ

ЕГН / Булстат: E041073678

Тел.:

E-mail:

Застрахован:

Адрес: ВЕЛИКО ТЪРНОВО, ЙОНОВКА 7

Свидетелство за оправомощаване: ЛИЦЕНЗ

Застрахована дейност: АРХИТЕКТ-ПРОЕКТАНТ

Покритие: съгласно Общите условия по застраховка "Професионална отговорност" и Специални условия по Клауза 5 "Професионална отговорност на лицата по чл. 171 от ЗУТ"

Срок на застраховката: 12 месеца

Начало: 04-04-2013

Край: 03-04-2014

Ретроактивна дата: НЕ СЕ ДОГОВАРЯ / месеца

Повод за предявяване на имуществени и/или неимуществени вреди на трети лица, настъпили и предявени в писмен вид през претенции: срока на застраховката, причинени от дейността на Застрахования през периода от началото на застраховката, респ. ретроактивната дата до края на застраховката.

Лимити на отговорност: 50 000 лв за всяка една претенция или за серия от претенции и 100 000 лв. за всички претенции през срока на застраховката.

Самоучастие на Застрахования: НЕ - във всяка щета

Премия: Застрахователна премия: 50 (словом: ПЕТДЕСЕТ) лв.

Данък 2%

1 /ЕДИН /лв,

Дължимата застрахователна премия с включен данък: 51 лв /петдесет и един лева/

Специални договорености: • Застрахованият следва да уведоми Застрахователя за настъпване на събитие, което може да доведе до евентуална претенция за обезщетение от трети лица, в рамките на 7 календарни дни от узнаването за това.

• Дължимите обезщетения се изплащат а) въз основа на доброволно споразумение между страните по застрахователния договор и увреденото лице/лица или б) въз основа на съдебно решение.

Уведомяване при събитие: ЦУ на "ЗПК ЛЕВ ИНС" АД; София, бул. "Цар Борис" III №41, 02/8055320

Декларации на Застрахования: Запознат съм с Общите и специални условия по застраховката и ги приемам.

Полицата е издадена в: Два екземпляра за всяка от страните

Дата на издаване: 03-04-2013 г.

Издадена от: Агенция В.Търново 2

ЗАСТРАХОВАН:

ЗАСТРАХОВАТЕЛ:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

УДОСТОВЕРЕНИЕ

№ 69-00-0162.../...30.09.2011 г.

**за вписване в публичния регистър
по чл. 165 от Закона за културното наследство**

Министерството на културата удостоверява, че в публичния регистър по чл. 165 от Закона за културното наследство е вписана

арх. РУМЯНА ИВАНОВА БРАЙНОВА - БУЗЕВА

с области на дейност по консервация и реставрация, свързани с опазването на следните културни ценности:

- архитектурно-строителни, археологически, парково- градинско изкуство, селищни структури и територии, както и етнографски с тези характеристики;

и със специалност: Архитектура

Правата по регистрацията не се прехвърлят и преотстъпват. При промяна на обстоятелствата, при които е извършена тази регистрация, регистрираният е длъжен в 7-дневен срок от възникване на новите обстоятелства да уведоми писмено министъра на културата.

ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

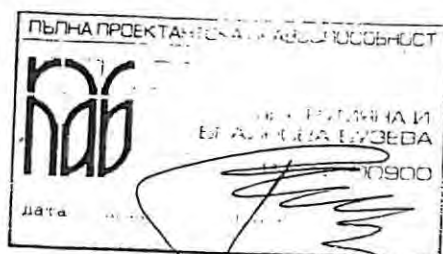
за пълна проектантска правоспособност

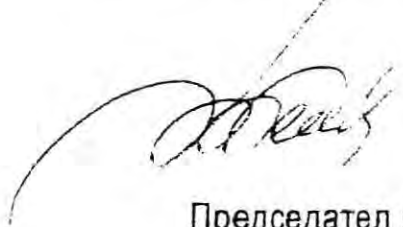
архитект

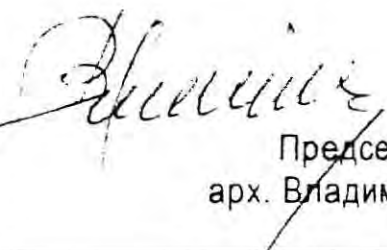
Румяна Иванова Брайнова - Бузева

регистрационен номер 00900

валидност: 01/01/2014 - 31/12/2014

Председател на КР
арх. Весела Георгиева

Председател на УС
арх. Владимир Дамянов

Лицата, които са получили пълна проектантска правоспособност, вписани в регистъра на Камарата на архитектите в България, в съответствие с придобитата проектантска квалификация могат да предоставят проектантски услуги в областта на архитектурно проектиране и инвестиционното проектиране без ограничения по вид и размер, да договарят участие в изготвянето на проекти и да упражняват контрол по изпълнението на проектите им. (чл. 7, ал. 1, изр. 1 от ЗКАИП).

КАМАРА НА АРХИТЕКТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

УДОСТОВЕРЕНИЕ

ЗА ПЪЛНА ПРОЕКТАНТСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ

АРХИТЕКТ

Румяна Иванова Брайнова - Бузева

Регистрационен номер № 00900

валидност от 01.01.2013 г. до 31.12.2013 г.

Председател на КР:
арх. Весела Георгиева

Председател на УС:
арх. Владимир Дамянов

личен печат и подпис

ЗАСТРАХОВАТЕЛНА ПОЛИЦА

№ 0402-0-003/ 0025154

ЗПК "ЛЕВ ИНС" АД, СЪГЛАСНО ОБЩИТЕ УСЛОВИЯ ПО ЗАСТРАХОВКА ПРОФЕСИОНАЛНА ОТГОВОРНОСТ И СПЕЦИАЛНИ УСЛОВИЯ ПО КЛАУЗА 5 "ПРОФЕСИОНАЛНА ОТГОВОРНОСТ НА ЛИЦАТА ПО ЧЛ.171 НА ЗАКОНА ЗА УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА" И СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ НА ДОГОВОРЕНАТА ПРЕМИЯ ПРИЕМА ДА

ЗАСТРАХОВА:

Име: ЕТ ВАРИАНТ Р- РУМЯНА БУЗЕВА

ЕГН / Булстат: 104081926

Тел.:

E-mail:

Застрахован:

Адрес: БЕЛИКО ТЪРНОВО, ВАСИЛ ЛЕВСКИИ 15

Свидетелство за оправомощаване:

Застрахована дейност: ПРОЕКТАНТ

Покритие: съгласно Общите условия по застраховка "Професионална отговорност" и Специални условия по Клауза 5 "Професионална отговорност на лицата по чл. 171 от ЗУТ"

Срок на застраховката: 12 месеца

Начало: 18-03-2013

Край: 17-03-2014

Ретроактивна дата: НЕ СЕ ДОГОВАРЯ / месеца

Повод за предявяване на имуществени и/или неимуществени вреди на трети лица, настъпили и предявени в писмен вид през претенции: срока на застраховката, причинени от дейността на Застрахования през периода от началото на застраховката, респ. ретроактивната дата до края на застраховката.

Лимити на отговорност: 50 000 лв за всяка една претенция или за серия от претенции и 100 000 лв. за всички претенции през срока на застраховката.

Самоучастие на
Застрахования: НЕ - във всяка щета

Премия: Застрахователна премия: 50 (словом: ПЕТДЕСЕТ) лв.

Данък 2%

1 /ЕДИН /лв,

Дължима застрахователна премия с включен данък: 51 лв /петдесет и един лева/

Специални договорености: • Застрахованият следва да уведоми Застрахователя за настъпване на събитие, което може да доведе до евентуална претенция за обезщетение от трети лица, в рамките на 7 календарни дни от узнаването за това.

• Дължимите обезщетения се изплащат а) въз основа на доброволно споразумение между страните по застрахователния договор и увреденото лице/лица или б) въз основа на съдебно решение.

Уведомяване при събитие: ЦУ на "ЗПК ЛЕВ ИНС" АД, София, бул. "Цар Борис" III №41, 02/8055320

Декларации на
Застрахования: Запознат съм с Общите и специални условия по застраховката и ги приемам.

Полицата е издадена в: Два екземпляра за всяка от страните

Дата на издаване: 15.03.2013 г.

Издадена от: Агенция В.търново 2

ЗАСТРАХОВАН:

ЗАСТРАХОВАТЕЛ:

София 1407, бул. "Черни връх" № 51 Д

Тел.: 0800 15 333, Факс: 02 952 24 81

info@lev-ins.com

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО И МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

УТВЪРЖДАВАМ:

(подпис)

КМЕТ НА ОБЩИНАТА:

ДАНИЕЛ ПАНОВ

(име и фамилия)

Вписан на	06-09-2013
№ Вписване по ЗС/ПВ:	128
Рег. Служба по вписванията:	8348
Том	XX
Сърсдия по вписванията:	
Сътия по вписванията:	

А К Т № 5726

ЗА ПУБЛИЧНА ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ

Регистър: 29

Досие: 5726

1. ДАТА НА СЪСТАВЯНЕ	24.09.2013 г., гр. ВЕЛИКО ТЪРНОВО
2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ	НА ОСНОВАНИЕ - чл.56, ал.1, чл.59, ал.2 и чл.3, ал.2, т.3 от ЗОС, във връзка с чл.2, ал.3; чл.2а, ал.2 и чл.146, ал.1 от Закон за културното наследство Виж графа Забележка!
3. ВИД И ОПИСАНИЕ НА ИМОТА	<p>Недвижим имот, находящ се в урбанизираната територия на гр.Велико Търново, ул."Климент Охридски" № 39 / тридесет и девет/, а именно имот с идентификатор 10447.509.393 / едно нула четири четири седем точка пет нула девет точка три девет три точка/ по кадастралната карта и кадастралните регистри на гр.Велико Търново, с площ 586 кв.м./ петстотин осемдесет и шест квадратни метра/, с начин на трайно ползване: За археологически паметник на културата, а по ПУП-ПР на град Велико Търново, представляващ УПИ 1 / едно римско/ от кв.214 / двеста и четиринадесет/, с отреждане за "арх.разкопки".</p> <p>В имота попадат археологическите останки от "Шишмановата баня".</p>
4. МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ НА ИМОТА	Област Велико Търново, Община Велико Търново, ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО, Кв.: 214, У П И : I, УЛ."КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ" № 39; ПИ с идентификатор: 10447.509.393 по КК на ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО
5. ГРАНИЦИ НА ИМОТА	СЕВЕР:, ПИ идент.: 10447.509.129 ИЗТОК: ул."Климент Охридски", ПИ идент.: 10447-509.184 ЮГ:, ПИ идент.: 10447.509.159 10447.509.160, ПИ идент.: 10447.509.161 , ПИ идент.: 10447.509.129 ЗАПАД:, ПИ идент.: 10447.509.129
6. ДАНЪЧНА ОЦЕНКА НА ИМОТА КЪМ МОМЕНТА НА УТВЪРЖДАВАНЕ НА АКТА	17814.40 лв. / седемнадесет хиляди осемстотин и четиринадесет лева и 40 ст./

АГЕНЦИЯ ПО ГЕОДЕЗИЯ,
КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР

СЛУЖБА ПО ГЕОДЕЗИЯ, КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР - гр. ВЕЛИКО ТЪРНОВО

5000 ПОЩЕНСКА КУТИЯ – 331, Бул. "Цар Т.СВЕТОСЛАВ" №59 062/622536, 623889.
veliko.tarnovo@cadastre.bg, acad_vtar@mail.bg, БУЛСТАТ:130362903

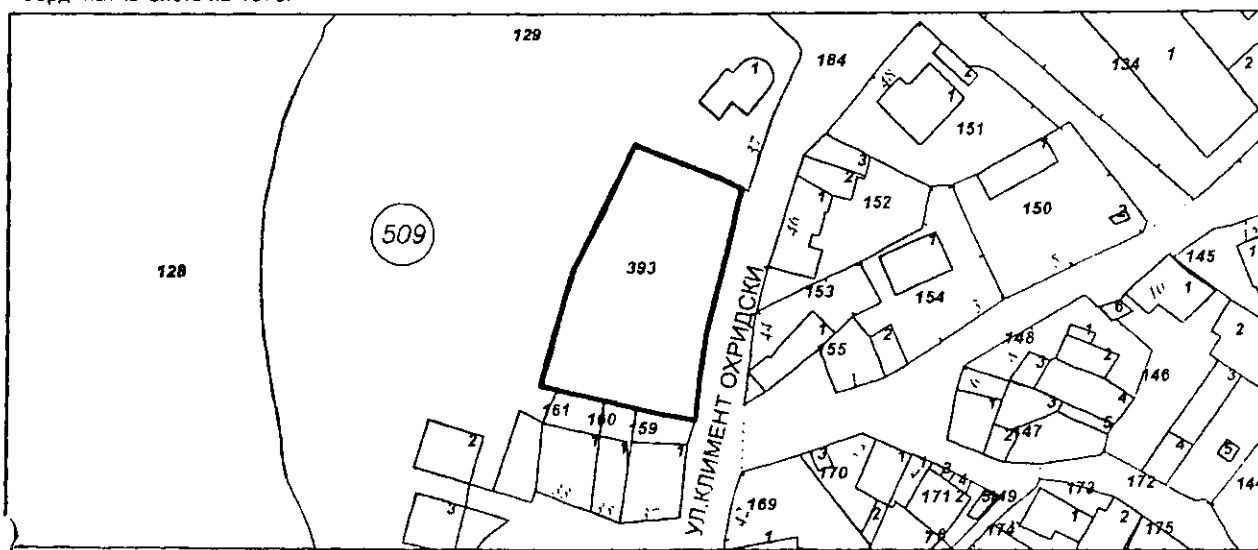
План № 101
План № 83-83, дата: 02/955 53 83
www.cadastre.bg

СКИЦА НА ПОЗЕМЛЕН ИМОТ № 8358 / 23.09.2013 г.

Поземлен имот с идентификатор 10447.509.393

Гр. Велико Търново, общ. Велико Търново, обл. Велико Търново
По кадастралната карта и кадастралните регистри, одобрени със Заповед РД-18-86 / 19.09.2008г.
на ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА АГКК
Последно изменение със заповед: КД-14-04-487 / 23.10.2012г.
на НАЧАЛНИК НА СГКК - ВЕЛИКО ТЪРНОВО
Адрес на поземления имот: гр. Велико Търново, п.к. 5000, ул. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ № 39
Площ: 586 кв.м
Трайно предназначение на територията: Урбанизирана
ачин на трайно ползване: За археологически паметник на културата

Координатна система 1970г

М 1:1000

Стар идентификатор: 10447.509.156; 10447.509.157; 10447.509.158

Номер по предходен план: квартал: 214, парцел: УПИ I

Съседи: 10447.509.161, 10447.509.160, 10447.509.159, 10447.509.184, 10447.509.129

Собственици

1. 000133634, ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

площ 198 кв.м. от правото на собственост

Акт за частна общинска собственост 5253 № 116 том 8 рег. 3660 от 11.05.2012г., издаден от Служба по вписванията гр.Велико Търново

площ 193 кв.м. от правото на собственост

Акт за частна общинска собственост 5255 № 117 том 8 рег. 3664 от 11.05.2012г., издаден от Служба по вписванията гр.Велико Търново

площ 81 кв.м. от правото на собственост

Акт за частна общинска собственост 5254 № 115 том 8 рег. 3659 от 11.05.2012г., издаден от Служба по вписванията гр.Велико Търново

Скицата да послужи за АОС

Скица № 8358 / 23.09.2013 г. издадена въз основа на документ с входящ № 99-5956 / 20.09.2013 г.

инж. Весела Тодорова

Загнати кв. 214 н.м.с.
примина *Вилья*
10.07.2014 Т. Герова

Цар Шишманвата баня в столичния Търнов

Доц.д-р Йордан Алексиев

1. История на проучването и резултати.

На левия бряг на река Янтра, в Асенова махала, между известния от писмените извори манастир „Св.Богородица Темнишка“ и манастира при църквата „Св.св.апостоли Пър и Павел“ се намират останките на цар Шишманвата баня.

Най-напред за банята споменава Карел Шкорпил. В приложения към статията му „План на старата българска столица Велико Търново“ план отбелязва мястото ѝ, северно от източния устой на Владишкия мост с надпис „ баня“. На плана на Карел Шкорпил, близо до левия бряг на реката има продълговат остров. Между него и брега на реката се образува „канал“, навярно свързан със съоразението, което захранва банята с вода.

В ръкописния вариант на статията / извстен като Рапорт до княз Фердинанд от 4.12.1893 година / К.Шкорпил пише: „...близу до сегашния владишкий мост се намират стари развалини, според преднаие, на една стара баня, която служи като зимник в една къща и затова не можах да я преглеждам“.

Първата публкация на банята , с подробно описание и план принадлежи на търновския архитект Георги Козаров. / Арх.Козаров е роден в Сливен , но повечето от годините на творчество преминават в старата столица/. Статията му е публикувана в Периодично списание на Книжовното дружество / предшественика на БАН / през 1906 година. Според него банята била неизвестна до 1906 г., въпреки , че лежи на видната търновска улица / улицата, водеща до митрополитката църква „Св.св. апостоли Петър и Павел“/. Причината за това , според него е , че тя е полусрутена и останките ѝ са застроени с къщи. Дълго време е била смятана и за лев устой на стари Влдашики мост. Според описанията на Козаров банята била сварнително голяма постройка, както се вжда от запазните помещения и полусртените зидове. Зидовете са солидни и според него имат „ еднаква старост и архитектура с постройките, останали от последното търновско

царсто: масивни зидове от ломен камък,прошарени с редове хорозинтално положени тухли и дебели хоросанови фуги“. Според описанието му, банята имала : къпалня, водохранилище / хазна/ и огнище /кюлхан /. Така, както е сега , отбелязва авторът- банята не е имала помещение за събличане, но то навярно е събарено и застроено с къщи.Къпанлята, според Козаров лежи на самия бряг, перпендикулярна с дългата си ос на реката. Тя е била покрита с полуцилиндричен свод, който все още е запазен. Входът на „къпалнята „е от север с полукръгла горна част, изграден от големи бигорови блокчета. Според Козаров, на срещуположната старна са били постаневе „лаканите“, покрити отгоре с големи каменни плочи. Към тях /“лаканите „ -б.м./ се спускали „отвесно глинени кюнци“ , които „ съставляваливодопроводната инсталация“. Крайното банско помещение /югоизточното - б.м./ , според автора „ по размери, разположение и съществуващите за това предания трябва да е служело за огнище на банята“.

След публикацията на арх.Козаров на „ Цар Шимановата баня“ отделя значително мястопроф.Л.Владикин в книгата си „ Царевград Тънов“. Владикин се придържа към описанието на Козаров, но разказът му е подчертано романтично- емоционален.Ето началото на неговия разказ: „ До Владишкия мост, на левия бряг на реката личи една доста голяма развалина, която спира погледа със своите дъговидни зидове, прилични на остатъци от яка кула, или брегови устои на голям мост. Това е старата обществена къпалня, която населението нарича „ Шишманова баня“. Влизам в банята,продължава Владикин- тя е твърде голяма, особно за онова време. Покрай стената срещу входа личат седем проъгълни отвора – това се местата на умивалниците...“ И по- нататък :“...пълен мрак покрива истрията на тази баня...И днес само мечтателят може да каже нещо за хората, които са идвали тука да се къпят след трудни походи или да се освежат след пиршества...”

По-късно банята е забравена – за нея не се споменава нищо при описанията на столичните паметници от първите изследователи на Търнов /д-р Васил Берон,Моско Москов , Т.Николов и др/.Появяват се съмнение както за предназначението, така и за хронологията на банята.

През 70 –те години на миналия век, във връзка с благоустройствени работи в квартала и премахване на някои стари, полусрутени къщи и почистването им остнаките от банята се изяха по-пълно. При почистване на северното помещение / с полуцилиндричния свод – б.м./ бяха разкрити паднали части от свода, както и две монети: на цар Константин Асен / 1257-1277 / тип царя на кон, препечатана върху монета на Мицо и монета /мангър/ на султан Мурад Втори / 1421- 1451 /.

За изясняването на плана на постройката, нейното предназначение и датировка през 1983 година се проведеха археологически разкопки под ръководството на автора.

След почистването на съвременните написи и стойтелни разрушения започна работа в редовен културен пласт. Достигна се пласта от строителни разрушения на постройката: каменни плочи, средноголеми част от свода, камъни и хоросанова спойка всеверното помещение ; големи каменни плочи, хоросан и хдрофобна хоросанова мазилка, части от мраморни плочи и планинска брегча в двете „южни“ помещения.

„Южните“ помещения имат квадратен план, общ вход от юг, който в дебелината на южниязид се „раделя“ като се оформят две врати – отделна за всяко помещение. Във всяко помещение се разкриха по 9 пилон, с близко до квадрат сечениеот хипокаустната система на отопление. Всички разкрити помещения са свързани помежду си на подподово ниво .Подът на хипокауста е застлан с каменни плочи и върху него се разкри чист пласт от сажди. Връзката между помещенията на подподово ниво е осъществявана по следния начин:

0 Северното помещение / 1/ се свързва на подподово ниво с двете южни / източно 2 и западно 3 /чрез 6 „ прозореца“ в южният зид на северното помещение – по 3 за всяко помещение.

0 Общият зид между 2 и 3 са свързани с 2 „ прозореца“.

0 2 се свързва с 5 посредством фуниевиден отвор, обърнат към него.

В средата на източния зид на северното /1/ помещение има ниша, която заема 1/3 от дебелината на зида и от горната ѝ част започва широка глинена тръба. Такива тръби има 7 на южния зид и по 2 на всяка стена на

помещения 2 и 3.Тезитръби са част от хипокаустната инсталация .

Изградени във височина на зидовете 8 в тяхната дебелина / те са имали двуяко перназначение – да създават „тяга „ т.е. да увеличат топлия въздух от огнището и да затоплят стените на помещенията.

В дебелината на южния зид и от южното лице / към двете помещение / се разкриха добре запазени глени тръби от водоснабдителната система на банята. Установи се интересн похват, които осигурява по-голяма сигурност на тръбите. По дължината на зида е оформяна ниша, в която след това прави хороснов кожух, в които се поставя тръбата и след това със зидарията по- дрени камъни и парчета тухли се изравнява до лицето на каменната зидария.

Сполучливо е решен въпроса за оформянето на същинския под на банята. Всички зидове имат цокъл с ширина около 0,10 м. Върху него и височината на пилоните от хипокауста са полагани големи наменни плочи. Върху тях има хоросанова замазки с малки плочи и парчета тухли /те служат за акумулиране на тополината и по-дългото запазване на топлината /. Следва пласт от хдрофобна мазилка/ хидрофобния или водонепропусклив хоросан има добавка от стрита тухла; има розовочервен цвят и не позволява просмукване на водата /, а върху нея парчета или плочи от мрамор и планинска брегча.

Двете южни помещения на банята / 2 и 3/ бяха запълненни с почти чист пласт от битова керамика –едри фрагменти, апоняга и цели съдове – най-ранната от началото на 16 век и особено от 17-18 век.

Резултатите от археологическите разкопки доведоха до изясняване на плановата схема, функционалното предназначение на отделните помещения и датировка на банята.

Северното помещение /1/ , което има издължен правъгълен план и определяно от арх.Козаров като „къпалня“ с 7 „лакани“, е било огнището на банята, а в горната част , където и сега и запазена хидрофобната мазлка е резервоарът. Водата е черпена от реката посрдством „долап“ /изграден на канала между острова и брега / и чрез улей захранвала резервоара. Огнището под него затопляло водата и на подподово ниво чрез хипокауста затопляло цялата баня.“Глинени кюнци „ функционално

наистина са кюнци и не са свързани със захранването на банята с вода. Същинската баня е в двете южни помещения. Към тях водят и водопроводните тръби. Те имат общ вход от юг, разположен срещу прегдания зид. На 2/3 от дебелината на зида ветрилоподобно се оформят две врати, които водят към помещение 2 през югозападния ъгъл и към 3 – през югоизточния ъгъл. Част от настилка на сцинския под е запазена в северозападния ъгъл на помещение 2 и североизточния на 3.

Помещение 4 е определено от арх. Козаров като „котелно“. То има правоъгълен план, а на подподоово ниво е свързано с фуниевидния отвор с помещение 2. На западния зид има вход и се оформя Г-образен зид към запад. Разкриха се и два пилон от хипокаустната система.

Обърнатият на запад Г-образен зид дава основание и от запад да се възстанови подобно помещение. По този начин между тях се оформя просторно помещение, което е изпълнявало функцията на съблекалня.

Най-общо резултатите от археологическите разкопки се свеждат до следното :

1. Допълнен и коригиран е планът на банята, направен от арх. Г. Козаров
2. Подвърди се предназначението на постройката – БАНЯ
3. Определи се функционалното предназначение на отделните помещения: огнище и резервоар за затопляне на водата, два басейна/къпални/, обширна съблекалня и едно/две/ малки помещения – потилни или помещения за почивка.
4. Въпросът за датировката на банята получи отговор въз основа на косвени археологически данни : а/откритата в голямо количество битова керамика от 16 и особено от 17-18 век показва, че през този период банята е изоставена и там е изхвърляна неотребната итова керамика; б/ архитектурният план се различава от плана на турските хамами; в/ Хамамите обикновено се изграждат близо до джамии, кервансараи , ханища; г/ В близост до банята се намират два от големите столични манастири- „Св. Богородица Темнишка „ и манастира „Св. апостоли Петър и Павел“. През годините на турското робство квартала е населен с българско християнско население.

5. Турското население живеело в така наречената „южна“ махала, разположена по лявото поречие на Янтра и южното подножие на Царевец . Там се намират много джамии и хамами: Куршумли джамия /на мястото на Мъжката гиназия/;Сарашката /Каябашката/;Кюпрю джамия / Мостовата- източно от моста на Феруз бей/; западно от моста се намирала Табашката джамия/ наричана още Алама /. Близко до тях се намирали и ханамите: Мостовия /до моста на Феруз бей,известна още като Старият хамам /, Средния и Баш хамам.Фактът,че Шишмановата баня не се споменава сред тях свидетелства за по-ранното ѝ изграждане.

Вичко това дава основание да отнесем изграждането на банята малко след средата на 14 в, а ако се доверим на реданието, което я нарича цар Шишманова можем да стесним датировката през третата четвърт на 14 в.

Мястото на банята е сполучливо избрано –в квартала разположен в поречието на Янтра между Царевец и Трапезица, известния от изворите „нов град“, в близост до гоемите манастири „Великата лавра“, „Св.Богородица Темнишка“ и манастира при църквата „Св.св.апостоли Петър и Павел“. Банята и близо и до пешеходната връзка от Царевец към 4Св. 40 мъченици „ и „Св.св. апостоли петър и Павел“ през Малката /Асенева / .

Цар Иван Шишманвата баня е засега единствената от Второто българско царство, с оригинален архитектурен план, който я отличава от извстните бани от античността и Първото българско царство , както и от пъ-късните турски хамами.

Консервация и експониране.

Архитектурните останки на банята са в сравнително добро състояние с изключение на западната част /към реката/ , където поради денивилацията на терена има пропадания и пукнатини по основите и зидовете във височна .Необходимо е укрепване на високите зидове на огнището и резервоара /особено при петите на полуцилиндричния свод/ ,както и укрепване на основите и зидовете от запад.При останалите зидове е необходимо моделирано надзиждане;

възстановяване на пилоните от хипокаустната система до действителна височина – фиксирана от цокъла по вътрешното лице на зидовете. Въз основа на запазените останки и наблюденията по време на археологическите проучвания са възможни следните дейности :

- възстановяване на част от полуцилиндричното покритие на северното помещение / по оригиналното изпълнение : от каменни плочи и широка хоросанова fuga /.

- консервиране и преизграждане на пилоните.

- възстановяване на същинския под на банята, в североизточния ъгъл на помещение 2 и североизточния ъгъл на помещение 3.

- моделирано надзиждане при входа на южния зид , което да подчерта неговото оформяне.

- надзиждане на източния зид на банята, както и изграждане на „преграда“ която да изолира банята от улицата.

- изграждане на стабилна покривна конструкция, гарантираща защита на оригинала.

Локация

Силният трафик по улица „Св.Климент Охридски“ - обществен транспорт и автомобили, липсата на тротоари ,прави практически невъзможно придвижването на туристи и пешеходци/ особено в участъка от църквата „ Св.40 мъченици“ до“ Св.св. Петър и Павел“ /.

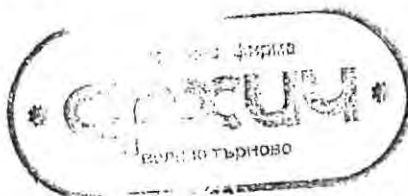
Предстоящото изграждане на приемен център и подхода към манастира „Великата лавра“ може да се свърже с изграждане на крайбрежна алея, по левия бряг на Янтра / и сега подхода към манастира е под източния устой на каменния мост/. След това край църквата „Успение на Пресвета Богородица“, край Владишкия мост до цар Шишмановата баня, като подхода ще бъде от юг .После алеята ще продължи край реката,докато достигне до съществуващата вече двураменна каменна стълба /изградена още от арх. Кузупов при оформяне на площадното пространство пред църквата „Св.св. Петър и

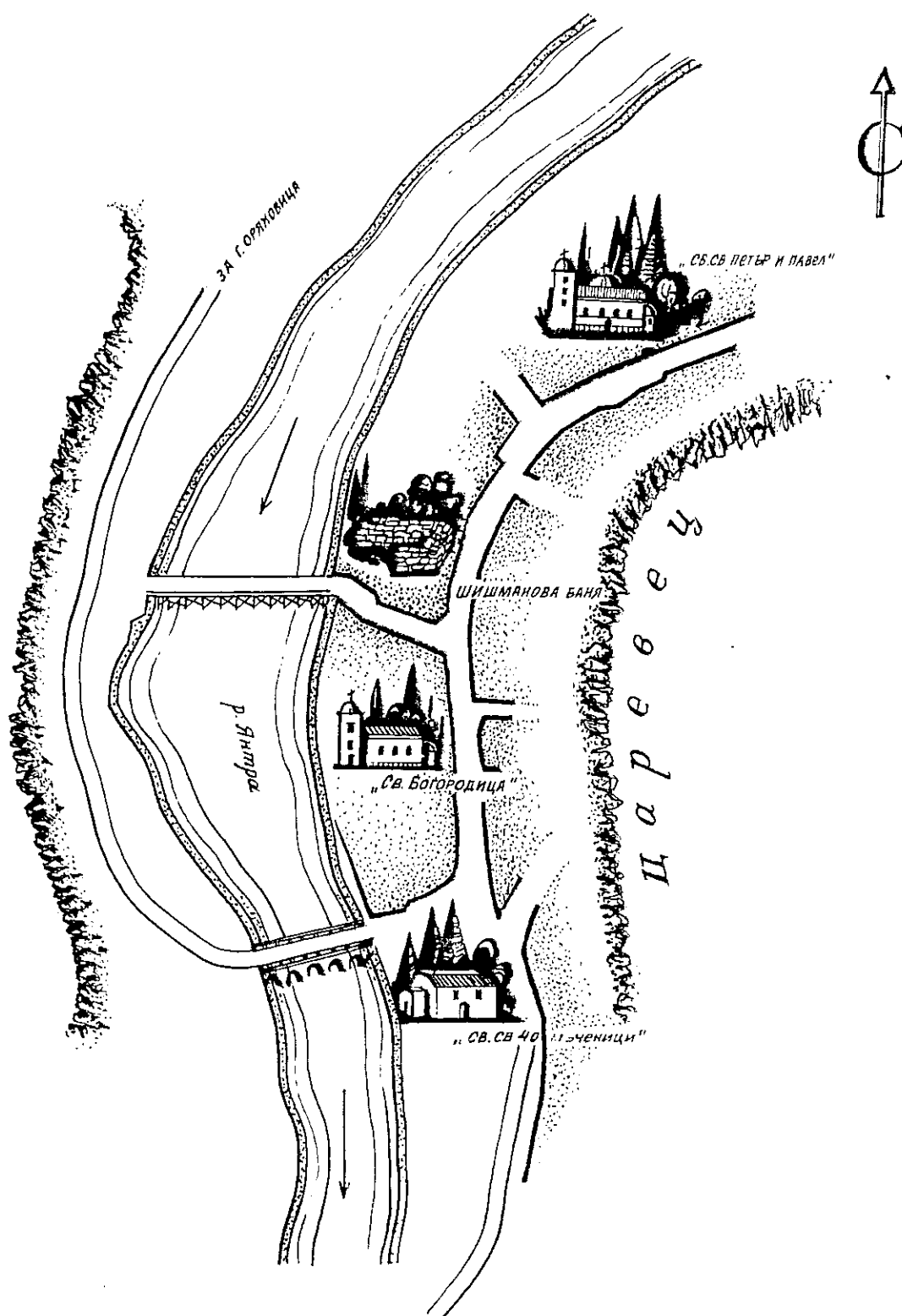
Павел“ / ,функционално използване на съществуващите помещения /за
екскурзоводи и информация /

По този начин ще се осигури естествена, удобна, освободена от
градското движение връзка , която ще обединени най-забележителните
и най-значими столични паметници като достойно място ще намери
забравената Цар Иван Шишманова баня.

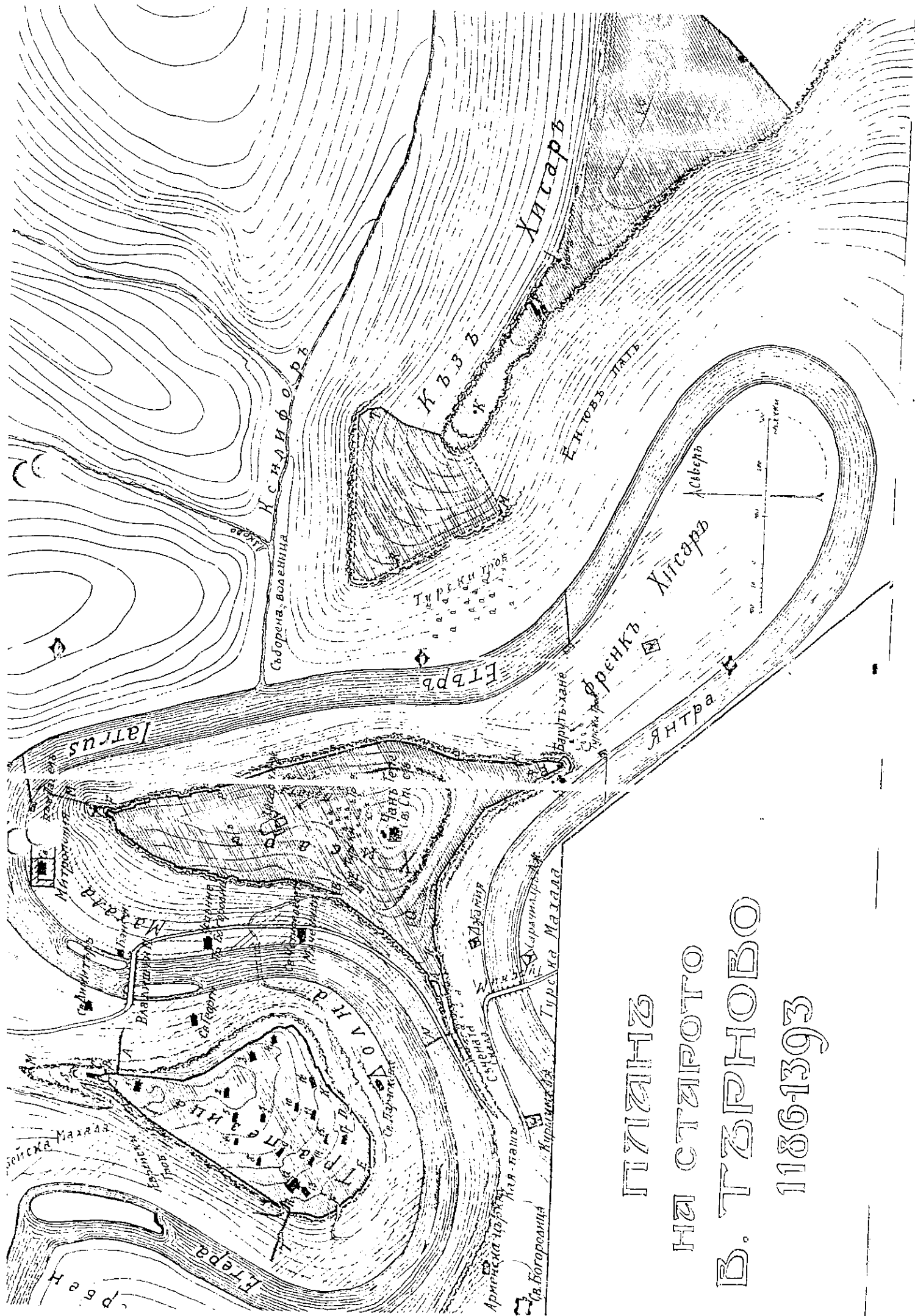
Велико Търново

Март 2013

Обр. 2. "Шишмановата баня" във Велико Търново — ситуация
 "Shishman's bath" in Velico Turnovo

ПЪЛНИ
НА СЪПРОТО
Б. ТЪРФНОВО
11861393

